
Bohuslav Martinů (1890–1959)

Metodický list úroveň A

I. Pohled z ochozu věže

Malý Bohouš Martinů svá dětská léta strávil v bytě ve věži poličského kostela. Jeho otec Ferdinand, povězný a švec, obýval malou komůrku s rodinou o třech dětech. Nejmladší z dětí Bohuš nejenže shlížel na město z ptačí perspektivy, ale také naslouchal zvukům chrámové hudby linoucím se z kostela, nad kterým bydlel.

Zdroj: Bohuslav Martinů v pařížském ateliéru Jana Zrzavého v roce 1924, kopie v Institutu B. Martinů.

- **DOK 1: Pohlednice s věží poličského kostela**

Zdroj: Pohlednice kostela sv. Jakuba v Písku ze začátku 20. století, Městské muzeum v Písku.

- *Napiš, o jaký druh stavby, kterou vidíš na obrázku, se jedná a komu je zasvěcena. Použij internet nebo turistického průvodce města Polička.*

Nynější poličský kostel sv. Jakuba byl postaven roku 1865.

- *Představ si, že ses ocitl na ochozu věže kostela a díváš se do dálky... Použij svoji fantazii a napiš, co můžeš pravděpodobně z výšky pozorovat a čemu se budeš obdivovat stejně tak jako kdysi malý Bohouš, náš hudební skladatel. Myslíš, že to mělo nějaký vliv na pozdější tvůrčí práci skladatele?*

Život na věžním „majáku“ byl skutečně pro malého Bohouše působivý. Pohled na rozložitá pole s pracujícími lidmi, kteří vypadali jako tečky, a na vzdálené kontury krajiny na horizontu vzbuzoval v chlapci pocit nekonečnosti, dálek. A především „ten prostor nade vším“ (tj. obloha) je obsažen ve skladatelových kompozicích. Jde o to, že u Martinů hraje prim PROSTOR, tj. forma; JEDNOTLIVÉ LIDSKÉ OSUDY, tj. mimohudební obsah a hudební leitmotivy, jsou až druhotné a nesmějí dominovat nad formou. **Pohled na nebeský „nepřehledný“ prostor** byl skladateli motivací k neustálému zdokonalování, objevování a bádání nejen v hudbě (!), ale např. i v divadle, historii, literatuře či astronomii.

II. Nadaný konzervatorista, ale necvičící houslista

Poté, co poličský učitel Josef Černovský objevil v mladém Bohoušovi hudební talent, vydává se Martinů v roce 1906 do Prahy, aby studoval housle na Pražské konzervatoři. Praha mu poskytla bohaté kulturní vyžití, které jako šestnáctiletý maloměšťák dosud nepoznal. Mladý Bohuslav především hltal hudební novinky, přehrával partitury, byl nadšen francouzskou impresionistickou hudbou. Intenzivně četl, učil se francouzštinu a chodil takřka denně do divadla, které si zamiloval. Proto není překvapující, že pro všechny tyto své aktivity poněkud zanedbával svůj hlavní obor, totiž housle. Více než technická cvičení ho zajímala hudební kompozice. Nelze se tedy divit, že se už od druhého ročníku potýkal s opravnými zkouškami a absolutorium bylo v nedohlednu... Začal komponovat a studovat sám, na vlastní pěst. Již tehdy vyhledal a navštěvoval mistra Josefa Suka, který vyučoval hudební kompozici ve speciální třídě na konzervatoři.

- **DOK 2: Dopisy Bohuslava jeho poličskému mecenáši Josefu Kaňkovi o státní učitelské zkoušce**

... To bych musel být kus dřeva, vždyť tu státnici dělají lidé, kteří ani nevědí, co je to hudba... A ze mě udělali lenocha (...) vždyť já už začínám věřit, že opravdu nic neumím. Tak mi to zkazili. Ale já se

nedám tak lehce. Já se protluču a ukážu tomu řediteli, jaké máme rozdílné názory na umění. Jen prosím Vás, dojděte k našim a napište mi.

Zdroj: MARTINŮ, Bohuslav a POPELKA, Iša (ed.). *Dopisy domů: Z korespondence do Poličky*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1996, s. 10–11.

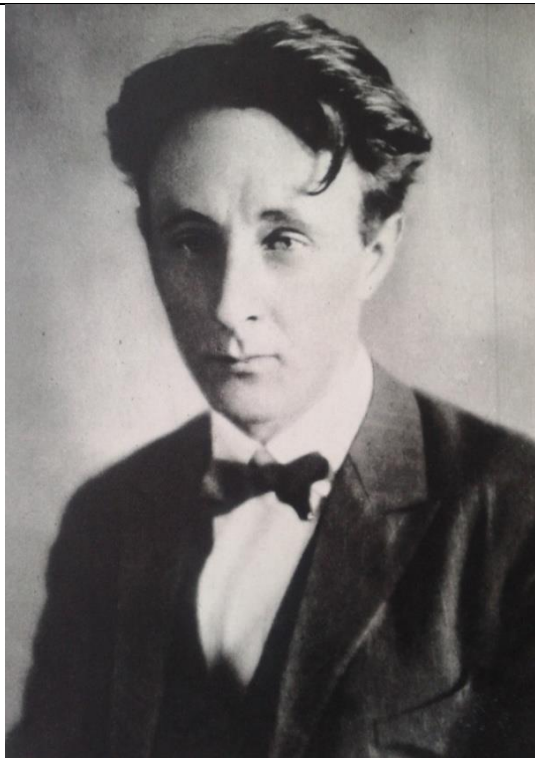
- *Bohuslav státní zkoušku toho dne nesložil. Z dopisu zjisti a napiš, jak se s tímto faktem vyrovnal; čeho se obává, co ho rozčílilo a zda se nechal tímto dílčím neúspěchem odradit od dráhy hudebníka.*

Nutno říci, že Bohuslav měl na konzervatoři pověst žáka, který necvičí. Nakonec byl z ústavu vyloučen. A předsedou komise u státní učitelské zkoušky nebyl nikdo jiný než ředitel konzervatoře Jindřich Kaan. Lze předpokládat, že Bohouše hodnotil s jistými předsudky. Martinů nebyl virtuos, ale zahrát uměl. Vadilo mu právě neobjektivní hodnocení komise na jeho účet. Výsledek zkoušky, tedy nedostatečnou, neoznamuje přímo domů, ale svému mecenáši Kaňkovi. Báł se, jak by doma přijali jeho neúspěch, a proto Kaňku prosí, aby zprávu tlumočil on osobně rodině Martinů. Rozhodně se však nenechal odradit od své dráhy hudebníka skladatele. Naopak, neustále se sám vzdělával a vyhledával nové směry v hudbě (na rozdíl od svých profesorů na konzervatoři, kteří od něj vyžadovali jen „otrocká“ harmonická cvičení a kontrapunky).

III. „Francouzský“ skladatel

Mladý Bohuslav nakonec státní zkoušku složil v roce 1912, což ho opravňovalo k soukromé výuce hudby. Nejprve učil v Poličce, v letech 1920–23 pak byl členem České filharmonie (hráč druhých houslí), se kterou procestoval Evropu. Nejvíc mu učarovaly Paříž a malebné Švýcarsko. Roku 1922 byl znovu na Pražské konzervatoři, tentokrát jako student kompozice v mistrovské třídě Josefa Suka. O rok později odjel na stipendijní pobyt do Paříže, kde se jeho profesorem stává Albert Roussel. Zde se seznámil s hudební avantgardou 20. let – Pařížskou šestkou. Intenzivně ho také ovlivnila hudba Igora Stravinského. Od poloviny 20. let začal krystalizovat skladatelův osobitý hudební styl a ve 30. letech byl již známým skladatelem, kterého hrají přední světové scény (Paříž, Londýn, Boston, Basilej, ...). Na „domácích prknech“ je Bohuslavovým propagátorem Václav Talich, šéf České filharmonie. Martinů opouští Paříž až roku 1940, kdy došlo k německé okupaci.

- **DOK 3: Nerozluční kolegové a přátelé a jejich charakter**

Václav Talich, šéfdirigent České filharmonie ve 20. a 30. letech 20. století	Bohuslav Martinů, hudební skladatel
	
TEXT č. 2 (doplň) ... např.: asertivní ... cílevědomý ... neústupný	TEXT č. ... 1 (doplň) ... např.: bezelstný ... optimistický ... citlivý

Zdroj: MIHULE, Jaroslav. *Bohuslav Martinů v obrazech*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1964, s. 11 přílohy.

TEXT č. 1

... Byl bytostný optimista a věřil, že vždycky všechno dobře dopadne a že se nám povede lépe. Nebyl schopný nikomu ublížit slovem ani činem...

Zdroj: MARTINŮ, Charlotte. *Můj život s Bohuslavem Martinů*. 1. vyd. Praha: Editio Supraphon, 1978, s. 54.

TEXT č. 2

... Jak jsem Tě znal sám a viděl pracovat a ničít si často Tvoje zdraví i nervy pro věci, jež jsi považoval za hodnotnější a za něž jsi bez ohledu bojoval, bez ohledu, zdali si uděláš přátele či nepřátele...

Zdroj: Dopis B. Martinů Václavu Talichovi z roku 1945, Muzeum Českého krasu, Beroun.

- *Po přečtení TEXTŮ č. 1 a 2 doplň do tabulky chybějící údaje tak, jak si myslíš, že odpovídají fotografiím, tj. přiřaď správně TEXT k fotografii.*

- *Do tabulky napiš pod každou osobnost tři charakteristická přídavná jména podle toho, jací mohli Talich a Martinů být.*

Cílem úkolu je test sociální inteligence a uplatnění tzv. haló efektu (první pohled, dojem, který může klamat). Žák hodnotí podle obličeje, tj. fotografie, a zároveň podle doprovodných textů (viz TEXTY 1 a 2). Následně je vyzván, aby své hodnocení zdůvodnil. Je jistě zajímavé podělit se o své hodnocení se spolužáky a zjistit, zda hodnotili stejným způsobem, či nikoli a jaké charakteristiky zvolili.

- **DOK 4: Bohuslav Martinů o skladbě *Half-time* (Poločas)**

*... Nesleduji žádnou vznešenou ideu ani nelíčím obyčejný život na hřišti. Nechávám se jen inspirovat tímto **životem plným pohybu, ruchu, děje**. Tím se moje práce nestává nijak ani impresionistickou ani deskriptivní, poněvadž tyto zážitky, které jsou **obdivem pro zdravý sport a výraz síly i mládí**...*

Zdroj: Dopis B. Martinů Václavu Talichovi z roku 1924, Muzeum Českého krasu, Beroun.

- *Z jakého prostředí slovo *half-time* pochází? Které sporty mají svůj poločas?*

Half-time znamená v překladu poločas. Skladba skutečně reaguje na fotbalovou přestávku.

- *Vymysli svůj nadpis k DOK 4. Nápoděda: Chvála...; Óda na...; Obdiv... atd.*

Např.: Oslava mladistvé síly a života

Od poloviny 20. let byl Martinů označován jako český skladatel z École de Paris (Pařížské školy). Pomineme-li konzultace u prof. Alberta Roussela, byl Martinů v Paříži pilným samostudentem. École de Paris je formální označení pro okruh skladatelů-cizinců, kteří bydleli, tvořili a scházeli se v Paříži ve 20. a 30. letech. Martinů tak vlastně ztělesňoval dva světy – francouzský a český.

- **DOK 5: Martinů o smyslu své zahraniční práce píše Josefu Sukovi**

*... Jsem přesvědčen, že **přináším něco nového**... a dělám to **ne pro Francii** ani proto, abych byl nějak zvláště **znám a ceněn v cizině**, ale **pro naši hudbu, pro Čechy**; a my hlavně jako malý národ bychom potřebovali, aby všechno úsilí se spojilo a každá energie byla **zuzitkována ve prospěch celku a v zájmu velké věci**.*

Zdroj: Dopis B. Martinů Josefu Sukovi z prosince 1930, Nadace Bohuslava Martinů, Praha.

- *Jaký je podle Martinů smysl jeho zahraniční skladatelské činnosti? Ve prospěch koho tvoří a přináší nové věci?*

Martinů patřil ke generaci zemských patriotů, Čechy (příroda Vysočiny) mu byly nanejvýš drahé. Proto také své úsilí a svůj um chtěl dát do služeb mladého československého státu, aby prosperoval v zájmu „velké věci“, tj. na poli **univerzální hudby**.

- *Proč byl Martinů označován „francouzským“ skladatelem? Jak dlouho trvale bydlel v Paříži a v čem byl pro Francouze přínosem (viz modré rámečky Kapitoly III)?*

Martinů žil v Paříži od roku 1923 do roku 1940. „Francouzským“ byl nazýván především proto, že vědomě opustil paradigma středoevropské hudby, tj. německé (Strauss, Mahler, Bruckner); tedy názor, že hudba má reprezentovat hluboké ideje, tj. mimohudební obsah. Martinů je ve svém díle racionálním ctitelem hudební formy. Vše, co je mimohudebním epitetonem hudebních estetiků a vědců, zavrhuje. O správnosti svého názoru se přesvědčil u svého francouzského učitele A. Roussela. Svou tvorbou obohatil francouzskou kulturní metropoli, a to jako vůdčí osobnost École de Paris (Pařížské školy).

- *Představ si, že jsi francouzský novinář nebo hudební kritik a současník B. Martinů. Máš za úkol seznámit Pařížany s novým českým skladatelem ve své hudební zprávě. Myslíš, že tvůj pohled bude jiný než ten od českého novinářského kolegy? Proč a v čem? Napiš **zprávu** o proběhnuté premiéře orchestrální skladby *Half-time* v Paříži a **jinou zprávu**, tentokrát jako český novinář, do Národního divadla o stejné skladbě.*

Francouzský novinář	Český novinář
... V pařížském Théâtre des Champs-Élysées bylo provedeno dílo českého skladatele sídlícího ve Francii – B. Martinů. Skladba <i>Half-time</i> je živelnou autorovou odpovědí na zážitek davového šílenství při fotbalovém zápase. Hudba je to energická, dravá. Autor se tak svým dílem zařadil mezi autory jako Stravinskij nebo Milhaud. Věřme, že obohatí pařížskou kulturu o další své skladby.	... Bohuslav Martinů, bývalý houslista ČF a současný stipendista u A. Roussela v Paříži (třída kompozice), svým <i>Poločasem</i> nadzdvihl ze židle pražské publikum! Takové dílo z pera českého skladatele jsme tu ještě neměli. Zdá se, že se autor zcela vymanol ze sukovské skladatelské školy, aby přejal moderní „západní“ melodie a rytmy, což se nám do značné míry jeví jako plagiátorství.
Rozdíly:	
Je kosmopolitní, Martinů může obohatit kulturní život metropole.	X Zná Martinů z předchozích let, má ho zaškatulkovaného, šok a ostych k neznámému.
Důvod rozdílů spočívá v odlišnosti geografické, mentální a kosmopolitní obou zemí.	

IV. Charlotte Martinů

V roce 1926, tedy ve třetím roce svého pařížského pobytu, se Bohuslav seznámil se svojí životní partnerkou Charlottou Quennehen (1894–1978), se kterou se roku 1931 oženil. Charlotte pocházela ze skromných poměrů, živila se jako švadlena. Bohoušovi se stala celoživotní partnerkou, která byla vždy velmi pracovitá a poněkud nepraktickému skladateli se stala starostlivou hospodyní. Nikdy se nenaučila česky, což jí asi nikdy neodpustila Bohoušova matka. Bohuslavova sestra Marie a jeho bratr Karel, stejně jako většina Bohoušových poličských přátel, naštěstí francouzsky uměli. Mohli tedy trávit s mladým párem plnohodnotné společné chvíle. Z manželství Charlotty s Bohuslavem nevzešel žádný potomek.

- **DOK 7: Vzpomínka Charlotty na Bohoušovu maminku**

*... Přivítání v Poličce bylo chladné. Maminka měla samozřejmě jiné plány se svým Bohoušem; však se nabízely **nevěsty se statkem s velkým věnem**, s nákladnou výbavou... „Znám jednu dívku, ta má dukáty, má dukáty...” ... Byla jsem **chudé děvče**, byla jsem **cizinka**, obě tyto okolnosti mluvily proti mně. Bohuš mě chlácholil a mínil, že maminka si časem zvykne.*

*Skutečně teprve po letech, když maminka poznala, jak **se o Bohuše starám** a jak **jsem mu oddána**, její poměr ke mně se změnil a nakonec byly její city srdečné.*

Zdroj: MARTINŮ, Charlotte. *Můj život s Bohuslavem Martinů*. 1. vyd. Praha: Editio Supraphon, 1978, s. 25–26.

- *Jak reagovala Martinů rodina, resp. jeho matka, na novou Bohušovu známost a z jakého důvodu? Které dvě okolnosti hrály v neprospěch Charlotty?*

Bohuslavova matka se těžce smířovala se skutečností, že si její syn namluvil cizinku, která neumí česky, a navíc pochází z chudých poměrů.

- *Co vedlo „maminku“ po letech k tomu, že změnila názor na Charlottu a svolila ke svatbě?*

Bohuslavova matka ke svatbě svolila, neboť mu musela jistě dát za pravdu, když jí psal roku 1931 o plánované pařížské svatbě, jakou má v Charlottě obětavou a oddanou družku i hospodyni.

- *Znáš ze svého okolí nějaký „smíšený“ manželský pár: Čech(-ška) a cizinec(-ka)? Jakým jazykem komunikují a jakým jazykem hovoří jejich děti? Představ si sám sebe na jejich místě. Jak bys problém jazyka řešil ty? Napiš své postřehy a diskutuj se spolužáky.*

Opět jde o empatické myšlení. Jaké by to bylo, kdyby... Co kdyby se mi to také přihodilo...
Problémy jsou nasnadě: společný jazyk, přátelé, země bydliště, jazyk dětí atd. Diskutujte nejzajímavější postřehy.

V. Druhá světová válka, Martinů – „americký“ skladatel

V září roku 1939 vypukla 2. světová válka. Martinů, tehdy žijící v Paříži, intenzivně prožíval narůstající agresi fašistického Německa a osud své rodné vlasti v druhé polovině 30. let. Dne 6. 10. 1938, tj. bezprostředně po mnichovském diktátu, byla Polička obsazena německými vojsky. Martinů na tyto události zareagoval kantátou Polní mše (dokončena 1939) věnovanou československým vojákům ve Francii. Těsně před okupací Paříže uprchl Martinů s manželkou na jih Francie (červen 1940), aby se následně vydali do Spojených států, kde by mohl Bohuslav svobodně tvořit.

- **DOK 8: Čs. kolonie v Paříži a Martinů Polní mše**

„Zde roku 1916 prozatímní československá vláda zřídila své sídlo pod vedením T. G. Masaryka“ – pamětní deska na budově č. p. 18, Bonapartova ulice, Paříž (ve 20. a 30. letech centrum „čs. kolonie v Paříži“, dnes České centrum, ČŠBH a konzulát v Paříži).

Zdroj: Osobní fotografie Jana Lorence, 19. 6. 2013.

... V Paříži, seskupení okolo kolonie [18 rue Bonaparte, dřívější sídlo čs. národní rady v čele s TGM za 1. světové války, pozn. autora], pracujeme na odboji... Naši hoši jsou mobilizováni a odjíždějí na jih Francie... V té době přistupuji k práci na Polní mši, která je určena našim hochům v táborech... Chtěl bych jim poslat skladbu, kterou by sami provedli a o které by věděli, že je psána pro ně – že na ně vzpomínáme a že jsme s nimi.

Zdroj: MARTINŮ, Bohuslav a ŠAFRÁNEK, Miloš (ed.). *Domov, hudba a svět: Deníky, zápisníky, úvahy a články*. 1.vyd. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1966, s. 280–281.

- *Kde se Martinů v době, kdy psal Polní mši, nacházel?*

Martinů započal práci na skladbě v Paříži na podzim roku 1939 v době, kdy začala 2. světová válka.

- *Komu je Polní mše určena? Co znamená „našim hochům v táborech“?*

Od vypuknutí války (září 1939) se Martinů angažoval v „české kolonii“ v Paříži. Byl v kontaktu s českým dirigentem Vilémem Tauským, který dostal za úkol sestavit vojenskou hudbu pro

vojenský tábor Čechoslováků, vojáků dobrovolníků ve Francii. Právě jim Martinů věnoval svoji kantátu *Polní mše*. Z Paříže jim dopravili potřebné nástroje; celá skladba má omezený nástrojový aparát: dominují žestě a bicí nástroje. Sbory jsou výlučně mužské, vzhledem k maskulinnímu charakteru vojenské jednotky.

- *Proč je užít přívlastek „polní“?*

Přívlastek „polní“ odpovídá podmínkám čs. dobrovolníků: jejich katedrála (sv. Vít v Praze) a kostely jsou v rukou nacistů, oni, dobrovolníci, pak jsou vojáci shromáždění na bitevním poli.

Ve Spojených státech Martinů působil s dílčími přestávkami v letech 1941–1956. Nejprve tvořil jako skladatel na volné noze, později se stal profesorem skladby na univerzitě v Princetonu. Stejně jako Antonín Dvořák, i Martinů skládal v Americe symfonie. Stále častěji čerpal z domácí látky českého folkloru: Nový Špalíček, Písničky na jednu stránku, Písničky na dvě stránky (1942–44), Otvírání studánek (1955) a další komorní kantáty na předlohy Miloslava Bureše. Na politické události reagoval orchestrální větou Památník Lidicím (1943) a komorní skladbou Pozdrav sokolstvu a sletu (1948).

- **DOK 9: Úspěšné provedení Martinů koncerta grossa v New Yorku v lednu 1942**

... New York nezažil podobný **triumf** už mnoho let, psal tisk, a přeplněný sál si **vyžádal skladatele třikrát za sebou na scénu za potlesku dirigenta i orchestru**; týž sál [Carnegie Hall], v němž v prosinci roku 1893 byl zahrnut bouřlivými ovacemi **Antonín Dvořák** při premiéře symfonie Z Nového světa.

Zdroj: MIHULE, Jaroslav. *Martinů: Osud skladatele*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2002, s. 332.

- *Jakým způsobem byl Martinů přijat na prestižní newyorské scéně?*

Martinů úspěch v Carnegie Hall znamenal slibný nástup kariéry v USA. Děkovačka s trojitým vyvoláním skladatele jen dokresluje situaci. Propagátorem Martinů byl již za „pařížských let“ bostonský dirigent Sergej Kusevickij.

- *Který další český hudební skladatel se na témže místě padesát let před Martinů zapsal nesmazatelně do povědomí Američanů a kterým svým dílem?*

Pro Američany znamenal a stále znamená Antonín Dvořák mnoho, považují ho za „amerického“ (tj. jejich) skladatele, jenž položil základy americké symfonické hudby. Dvořákova symfonie č. 9 „Novosvětská“ byla provedena v Carnegie Hall roku 1893.

VI. Martinů světoběžník na druhé straně „železné opony“

V době, kdy skončila 2. světová válka, byl Martinů jedním z nejvýznamnějších světových skladatelů. V USA dobytými skladbami nejpřednější koncertní scény a stal se velmi váženým. Od roku 1945 se toužil vrátit do své rodné země. Únorový komunistický puč však natrvalo uzavřel Bohuslavovi cestu domů... Republika se ocitla v „moci dělnického lidu“, tj. pod totalitní ideologií KSČ, na ministerské křeslo usedl dr. Zdeněk Nejedlý a Martinů coby „americký skladatel“ se stal pro Československo nepohodlným. Bohuslav Martinů již své rodné Čechy nespasil. Navázal však spolupráci s Miloslavem Burešem, na jehož básnické texty vytvořil komorní kantáty: Otvírání studánek (1955), Legenda z dýmu bramborové nati (1956) a Mikeš z hor (1959). Martinů zesnul a byl pohřben ve Švýcarsku (1959). Dnes jeho ostatky spočívají v rodinné hrobce na poličském hřbitově, kam byly převezeny roku 1979.

- DOK 10: Poděkování Františku Popelkovi, poličskému kulturnímu pracovníkovi a propagátorovi osobnosti i díla Martinů

New York.
Leden 1949.

Milý pane Popelko,

Děkuji Vám za dopis, jsem namísto po-
těšen a počtán Vaším návrhem aby hudební
ústav Poličky nesl moje jméno. Přijímám
s radostí váš návrh, proím jen byste vyne-
chali Mistra. Jmenujte jej prostě Hudební
Ústav B. Martinů. Jsem tak rád že máme

Zdroj: MARTINŮ, Bohuslav a POPELKA, Iša (ed.). *Dopisy domů: Z korespondence do Poličky*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1996, s. 144b (fotografická příloha). Originál v osobním vlastnictví Iši Popelky.

- Ze záhlaví dopisu napiš, odkud a kdy byl dopis od Martinů odeslán.
Dopis byl napsán v USA a odeslán roku 1949 z New Yorku.

- *Jaký je obsah dopisu? O co jde?*

Martinů je nadšen a vyjadřuje díky svému poličskému kolegovi Josefu Popelkovi, který se zasloužil o založení hudební školy ve městě, jež má nést skladatelovo jméno. Martinů v podstatě souhlasí s návrhem.

- *Jaké pojmenování ústavu Martinů navrhuje?*

Navrhuje Hudební ústav Bohuslava Martinů.

- *Jaké slůvko si přeje Martinů vypustit a o čem to svědčí?*

Martinů si ve své skromnosti přeje vynechat slovo „mistra“.

- DOK 11: Martinů chválí Burešovu poezii a dává rady

vas více poesie než ji ve skutečnosti užíváte. Vase verse jsou radost sama a hudebně se tvoří bez namahy, je v nich něco co nelze definovat ale co nese celou atmosféru a je to vyhraněné a krásné, žádný text až dosud mi nedal tolik uspokojení a radost s ním pracovat. Víte že kdyby toho nebylo že by cyklus nebyl povstal. Já sám, jak se na to dívám, že „jak jsme rekli celý cyklus je z jednoho soudku a to je pravda. Rovněž bych ale podotknul že jsem asi ten soudek vycerpal a že bych musel nacist nový s novým vínem. Já myslím že to platí i pro vás. My někdy pracujeme pro svoji radost ale někdy musíme zkusit něco skoro proti naší radosti, to je takový impuls, který nás nutí zdanlivě opustit to co devedem a zacist něco co se nám zda cizí a nepřijatelné, nicméně na konec se objeví že to otevřelo nové horizonty a že to přidalo i mnoho k tomu co jsme dovedly. Je to takový vnitřní boj.

Zdroj: Dopis B. Martinů Miloslavu Burešovi z 15. 3. 1959, CBM, Polička.

- *Jaké jsou podle Martinů Burešovy verše a co přinášejí?*

Verše Miloslava Bureše probudily v Martinů celou krásu a atmosféru jeho rodné Vysočiny. Přinášejí mu mnoho radosti.

- *Jaký cyklus má Martinů na mysli? Které skladby Martinů na Burešovy texty znáš? Vyhledej je v úvodním textu Kapitoly VI.*

Martinů má na mysli kantátu *Otvírání studánek* (1955). Další skladby na Burešovy texty jsou: *Legenda z dýmu bramborové nati* (1956) a *Mikeš z hor* (1959).

VII. Shrnutí

- *Bohuslav Martinů (BM) by se dal označit jako poutník, který se z cizího prostředí ohlíží domů, do své vlasti. Přesto bychom mohli říci, že měl vlastní několik. Je to vůbec možné? V kterých zemích Martinů žil a tvořil? Říká se: „Kolik řečí umíš, tolikrát jsi člověkem.“ Kolikrát byl člověkem Martinů? Doplň tabulku.*

VLASTI	... Čechy	... Francie	... USA
JAZYKY	... čeština	... francouzština	... angličtina

- *S pomocí učitele přelož makarónský verš:*

„Nechci exciter les nerves mais parler to the soul.“¹

Jaké jazyky se ve větě uplatňují? Citát je zároveň výpovědí zralého skladatele o cíli jeho hudby. Makarónským veršem se rozumí míchání dvou a více jazyků v básnickém textu. Ve větě: „Nechci dráždit (drásat) nervy, ale mluvit k(do) duši(e),“ se mísí čeština s francouzštinou a angličtinou. Citát hovoří o pravdivé a hluboké výpovědi Martinů muziky, která nehledá laciný efekt.

Bohuslav Martinů (1890–1959)

© Spolek ČŠBH. Licence CC BY-NC-ND <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> Projekt byl podpořen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v rámci dotačního Programu na podporu vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy v roce 2014.

¹ MIHULE, Jaroslav. *Martinů: Osud skladatele*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2002, s. 570.